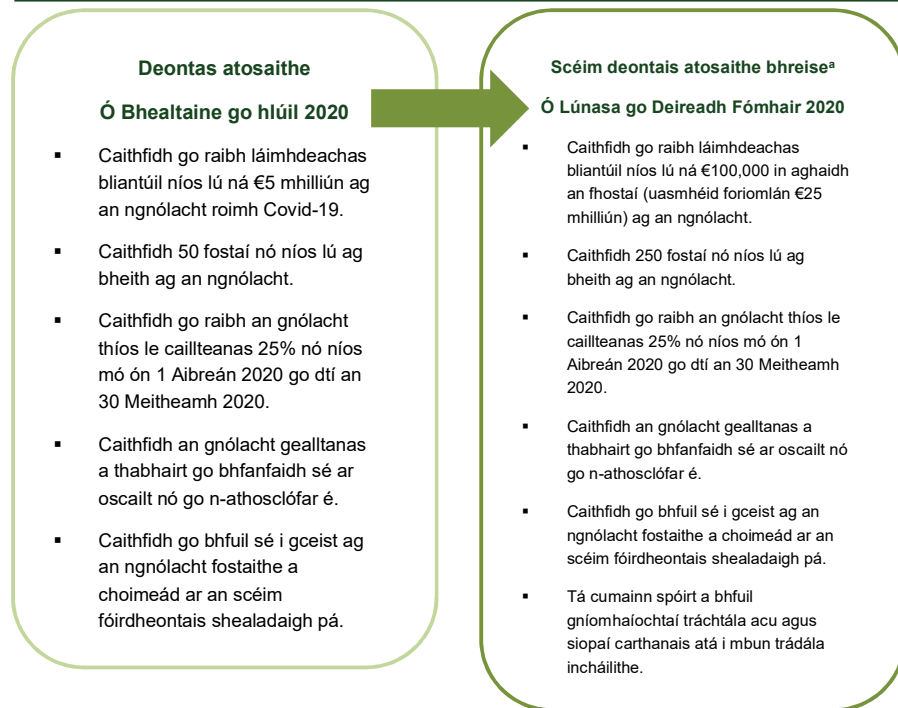

6 Scéimeanna deontais atosaithe Covid-19

- 6.1** Bunaíodh roinnt scéimeanna deontais atosaithe chun cúnamh airgeadais a sholáthar do ghnólachtaí beaga agus meánmhéide a ndearna an cur isteach a bhain le Covid-19 ar thrádáil in 2020 difear dóibh. Cheadaigh an Rialtas na scéimeanna i rith na gcéimeanna éagsúla de shrianta áitiúla agus náisiúnta sláinte poiblí (féach larscríbhinn 6A).
- 6.2** Leithdháileadh €652 mhilliún san iomlán ar na scéimeanna — €250 milliún don deontas atosaithe, €300 milliún don deontas atosaithe breise agus €102 mhilliún do bhreisithe éagsúla an deontais atosaithe. D'oibrigh agus chistigh an Roinn Fiontar, Trádála agus Fostaíochta (an Roinn) na scéimeanna agus chuir na húdaráis áitiúla ábhartha na híocaíochtaí ar fáil.¹ Cuireadh an cistiú ar fáil do na húdaráis áitiúla trí Fhiontraíocht Éireann. Tugtar in larscríbhinn 6B eolas breise ar fhreagrachtaí faoi seach na gcomhlachtaí.
- 6.3** Chun cáiliú do dheontas, ba ghá do ghnólachtaí a bheith ina n-eintitis tráchtála agus oibriú in áitreabh atá faoi dhliteanas rátaí tráchtála údarais áitiúil a íoc. Beartaíodh go n-íocfaí an deontas mar ranníocaíocht i dtreo na gcostas a bhaineann le hathoscailt, i dtreo costais leanúnacha sheasta, cosúil le fónais, árachas agus athchóiriú, nó i dtreo beart le sábháilteacht fostaithe agus custaiméirí a chinntiú. Mar gheall ar na riachtanais phráinneacha sreafa airgid a bhí ag gnólachtaí, níor ghá an caiteachas a dheimhniú, ach leagadh critéir áirithe cháilitheacha amach do na deontais (féach Fíor 6.1).

Fíor 6.1 Critéir cháilitheacha do na scéimeanna deontais atosaithe

¹ Riar Fáilte Éireann scéim bheag chun cabhrú le fiontair thrádála neamh-inráitithe 'leaba agus bricfeasta' (B&B), ar chostas iomlán de thart ar €7.6 milliún, thar ceann na Roinne. Ní chuirtear é sin san áireamh i scóip an scrúdaithe seo.

Foinse: An Roinn Fiontar, Trádála agus Fostaíochta

Nóta: a Cheadaigh an Rialtas breisithe éagsúla deontais idir Lúnasa agus Deireadh Fómhair 2020 do chontaetha agus do thithe tábhairne fliucha nuair a tugadh srianta sláinte poiblí isteach go náisiúnta agus ar leibhéal contae aonair. Cuireadh deontais bhreisithe i bhfeidhm go huathoibríoch má cháiligh an gnólacht cheana féin do dheontas atosaithe nó do dheontas atosaithe breise.

- 6.4** B'ionann luach an deontais agus an measúnú rátaí a rinneadh ar an ngnólacht don bhliain 2019, faoi réir méideanna íosta agus uasta. I gcaitheamh shaolré na scéimeanna, idir €2,000 agus €4,000 a bhí an t-íosmhéid agus idir €10,000 agus €25,000 a bhí an t-uasmhéid, móide coigeartuithe de réir mar a tháinig an scéim chun cinn, íocaíochtaí breisithe contae, earnála agus náisiúnta san áireamh.
- 6.5** Luaigh an Roinn gur dhóchúil go gcuirfí an leibhéal ab airde íocaíochta ar fáil faoi choinníollacha na scéime do ghnólacht teach tábhairne atá lonnaithe i gCathair Bhaile Átha Cliath (áit arb airde na dliteanais rátaí). Mar shampla, más rud é gurbh ionann an measúnú rátaí ar theach tábhairne agus €25,000 agus nár éiligh an gnólacht ach an deontas atosaithe breise, bhí sé incháilithe deontas €25,000 móide breisiú iomlán dianghlasála 50% agus breisiú 'teach tábhairne fliuch' 40% a fháil, rud a thug deontas iomlán féideartha €47,500.¹
- 6.6** Úsáideadh an córas rátaí mar bhealach le gnólachtaí dlisteanacha a shainaitheint. Ar an ábhar sin, bhí gnólacht incháilithe don deontas, is cuma cibé acu
- a d'íoc nó nár íoc sé a rátaí údaráis áitiúil don bhliain 2019
 - a bhí nó nach raibh chun deiridh lena rátaí údaráis áitiúil
 - a rinneadh nó nach ndearnadh measúnú rátaí ar an áitreabh in 2019.²
- 6.7** Dúnadh an scéim atosaithe bhreise d'iarratasóirí nua údaráis áitiúil an 31 Deireadh Fómhair 2020, ach leanadh le deontais a íoc go lár mhí an Mheithimh 2021. Luaigh an Roinn gur tharla sé, cé go raibh sé ar intinn aici íocaíochtaí a thabhairt chun críche faoin scéim faoi dheireadh 2020, nárbh fhéidir le líon beag údaráis áitiúil déanamh amhlaidh mar gheall ar mhoilleanna a bhí ar roinnt iarratas a phróiseáil.
- 6.8** Tháinig Scéim Tacaíochta Srianata Covid-19 in ionad na scéimeanna deontais atosaithe, rud a oibríonn Oifig na gCoimisinéirí Ioncaim agus ar cuireadh tús leis i nDeireadh Fómhair 2020.

Socruithe bainistíochta agus cuntasachta

- 6.9** Tríd is tríd, is éard a bhaineann le deontais ná cistiú poiblí a aistriú do chuspóir ar leith lena úsáid i gcomhréir le sraith téarmaí agus coinníollacha. Ceanglaítear i nósanna imeachta airgeadais poiblí gur cheart do ranna agus gníomhaireachtaí Rialtais socruithe cuí a bheith i bhfeidhm acu lena chinntiú go ndéantar cistí poiblí a chuirtear ar fáil a riar agus a úsáid i gceart do na cuspóirí a bheartaítear. Tá na príomhghnéithe a bhaineann le cistiú deontais a riar agus a mhaoirsiú go héifeachtach leagtha amach in Iarscríbhinn 6C.³
- 6.10** Mar gheall ar chineál práinneach na scéime deontais atosaithe, shínigh iarratasóirí dearbhú á dheimhniú go sásaíonn siad coinníollacha cáilitheacha na scéime. Cuireadh comhaontuithe seirbhíse i bhfeidhm idir na comhlachtaí poiblí éagsúla ina leagtar amach na socruithe rialachais agus maoirseachta atá le cur i bhfeidhm maidir leis na scéimeanna.
- 6.11** Tugadh faoin scrúdú seo chun athbhreithniú a dhéanamh ar shocruithe maoirseachta na Roinne do na scéimeanna deontais atosaithe. Níor áiríodh leis an scrúdú athbhreithniú ar na córais rialaithe a d'oibrigh na húdaráis áitiúla ar na híocaíochtaí deontais, mar gheall nach dtagann na húdaráis áitiúla faoi shainchúram an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste. Níor féachadh sa scrúdú ach oiread ar na nósanna imeachta a bhí á n-oibriú i bhFiontraíocht Éireann, a ghníomhaigh mar chainéal chun cistiú a tharchur chuig na húdaráis áitiúla.

¹ Coimeádtar sonraí faoi íocaithe aonair ar leibhéal údaráis áitiúil.

² Sa chás seo, mheas an t-údarás áitiúil cad a bheadh i gceist leis na rátaí don bhliain 2019.

³ Ciorclán 13/2014 ón Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, *Bainistíocht Deontas ó Chistí Státhchiste agus Cuntasacht as na Deontais sin*.

Toradh na scéime

- 6.12** Mheas an Roinn go meallfadh an scéim atosaithe tosaigh a mhéid le 80,000 iarratas. I ndeireadh na dála, ní bhfuarthas ach beagán de bhreis ar 57,500 iarratas. I ndiaidh an scéim deontais atosaithe bhreise a thabhairt isteach, fuarthas nach mór 66,000 iarratas, lenar áiríodh uathu siúd a rinne iarratas cheana féin faoin scéim tosaigh. Faoi mar atá léirithe i bhFíor 6.2, bhí deontais atosaithe dar luach iomlán €633 mhilliún íoctha ag na húdaráis áitiúla faoi lár mhí an Mheithimh 2021.

Fíor 6.2 Deontais atosaithe a d'íoc údaráis áitiúla a fhaide leis an tseachtain dar críoch an 18 Meitheamh 2021

	Líon na n-iarratas		Deontais iomlána a íocadh €m
	a seoladh	a ceadaiodh	
Saghas			
Deontas atosaithe	57,531	49,265	195
Deontas atosaithe breise	65,849	59,369	438
Iomlán			633 ^{a,b}

Foinse: An Roinn Fiontar, Trádála agus Fostaíochta

- Nótaí:
- a Áirítear leis seo thart ar €1.1 milliún maidir le hiocaíochtaí a choimeád na húdaráis áitiúla siar ar feitheamh deimhniúchán imréitigh cánach a fháil ón ngnólacht.
 - b Ní áirítear leis seo suim bhreise €167,479 a cuireadh ar fáil do na húdaráis áitiúla maidir le costais forbartha TF ar an scéim a riar.

Rialuithe cistiúcháin

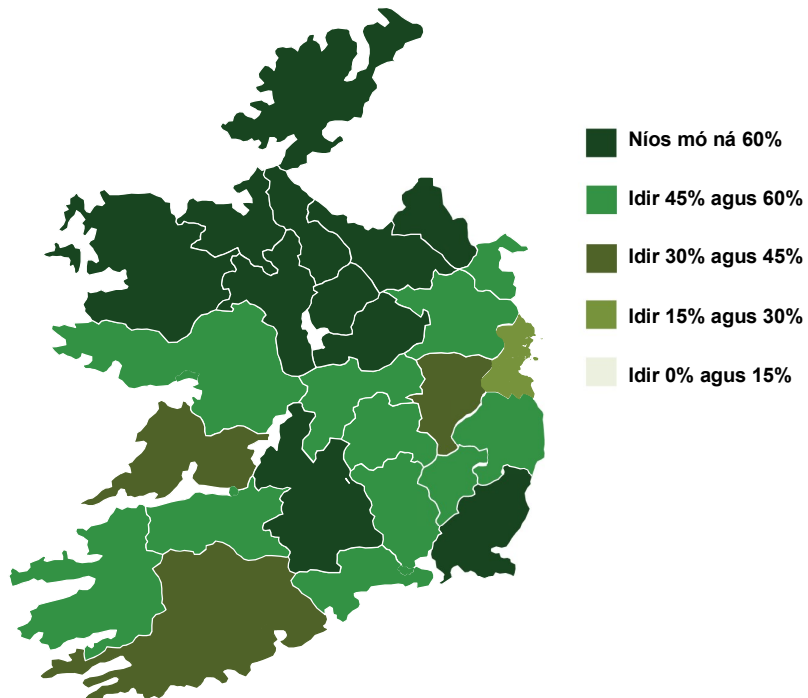
- 6.13** Foráladh le comhaontuithe seirbhíse na Roinne leis na húdaráis áitiúla d'athbhreithniú a dhéanamh ar an scéim deontais atosaithe nuair a bhain an ceadú deontais i measc na 31 údarás áitiúla €200 milliún amach. Beartaíodh go scrúdódh an t-athbhreithniú éifeachtacht, leibhéil éilimh agus cistiú gaolmhar na scéime. Tháinig an scéim deontais atosaithe bhreise ina hionad thart ar dhá mhí i ndiaidh an scéim atosaithe a thabhairt isteach, agus níor ghá an t-athbhreithniú seo a dhéanamh dá bharr sin.¹
- 6.14** I gcás na scéime deontais atosaithe bhreise, foráladh leis na comhaontuithe seirbhíse leis na húdaráis áitiúla d'athbhreithniú a dhéanamh nuair a bhain an ceadú €250 milliún amach. Luadh go scrúdódh an t-athbhreithniú riar na scéime ar leibhéal údarais áitiúil, ar leordhóthanacht agus ar dháileadh an chistiúcháin agus ar na leibhéil éilimh.
- 6.15** Níor tugadh faoi aon athbhreithniú foirmiúil dá mhacasamhail a beartaíodh. Luaigh an Roinn gur sholáthair na tuairisceáin sheachtainiúla ó na húdaráis áitiúla eolas dóthanach ar an éileamh agus ar chaitheamh chun go bhféadfaí bainistíocht éifeachtach a dhéanamh ar an éileamh leanúnach ar leithdháiltí breise, ar leibhéal náisiúnta agus ar leibhéal údarais áitiúil araon.

¹ Tugadh scéim atosaithe bhreise isteach in Iúil 2021 mar chuid de phacáiste spreagthaí nua a bhí á thabhairt isteach ag an Rialtais.

Gníomhaíocht na scéime a thuairisciú

- 6.16** Bhí ar údaráis áitiúla aonair tuarascáil sheachtainiúil a sholáthar don Roinn ina leagtar amach
- líon na n-iarratas a fuarthas, a próiseáladh, a ceadaiódh agus a diúltaíodh
 - luach na n-iarratas a fuarthas agus a ceadaiódh
 - iarmhéid an chistiúcháin atá dlite don údarás áitiúil.
- 6.17** Léirítear sna tuarascálacha a sholáthair na húdaráis áitiúla gur íocadh luach €633 mhilliún de dheontais atosaithe agus de bhreisithe faoi lár mhí an Mheithimh 2021. Léirítear i bhFíor 6.3 na deontais atosaithe a íocadh mar chéatadán de na rátaí tráchtála a bhí le gearradh ó bhuiséad an údaráis áitiúil don bhliain 2019. I dtaobh cúrsaí airgeadaíochta, d'íoc Comhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath an méid ba mhó de dheontais atosaithe (thart ar €98 milliún) agus d'íoc Comhairle Contae Liatroma an méid ba lú deontais atosaithe (beagán de bhreis ar €4 mhilliún).
- 6.18** Níl anailís earnála ar fáil mar gheall nár cuimsíodh an t-eolas sin sna tuarascálacha seachtainiúla. Creideann an Roinn gur dhóchúla go mbeadh formhór mór na n-iarratas faighte ón earnáil mhiondíola.

Fíor 6.3 Deontais atosaithe a íocadh mar chéatadán de rátaí tráchtála, de réir contae

Dearbhú i leith íocaíochtaí

- 6.19** Mar gheall ar chineál práinneach na scéime, íocadh deontais atosaithe le gnólachtaí ar bhunús dearbhú a fháil ón iarratasóir á rá gur shásaigh an gnólacht critéir na scéime. Bhí seiceálacha ag na húdaráis áitiúla teoranta don iarratas a dheimhniú in aghaidh cuntas rátaí, i gcás gurbh ann don chuntas sin, do stádas imréitigh cánach an iarratasóra a fhíorú agus dá fhíorú go ndearnadh an fhoirm iarratais agus an féindearbhú a chomhlánú go hiomlán. Ní raibh ar údaráis áitiúla aon eolas eile a cuireadh san áireamh san iarratas a dheimhniú.¹
- 6.20** Ceadaíodh thart ar 88% de na hiarratais a rinneadh leis na húdaráis áitiúla. Dar leis an Roinn, diúltaíodh iarratais mar gheall nach raibh siad comhlánaithe go hiomlán nó nár comhlánaíodh i gceart iad nó mar gheall nár léirigh an t-eolas a cuireadh ar fáil ar an iarratas gur shásaigh an gnólacht critéir na scéime.²
- 6.21** Dheimhnigh údaráis áitiúla méid an deontais a bhí le híoc trí thagairt a dhéanamh don mheasúnú a rinneadh ar rátaí tráchtála gach gnólachta don bhliain 2019. Ní dhearna an t-údarás áitiúil ná an Roinn fíorú díreach ar chritéir na scéime (mar shampla, leibhéal an láimhdeachais agus rannpháirtíocht sa scéim fóirdheontais shealadaigh pá) sula ndearnadh an íocaíocht deontais.
- 6.22** Nuair a bhraitheann scéim ar fhéindearbhú, tá baol méadaithe ann nach n-úsáidfidís an cistiú deontais do na cuspóirí a beartaíodh. Tá roinnt rialuithe maolaithe ann is féidir a chur i bhfeidhm, áfach. Tá na rialuithe sin agus a mhéid atá siad i bhfeidhm iad don scéim atosaithe leagtha amach i bhFíor 6.4.

Fíor 6.4 Príomhrialuithe do scéimeanna deontais a bhraitheann ar fhéindearbhú

Príomhrialú	Rialuithe atá i bhfeidhm don scéim atosaithe
Critéir dheontais atá leagtha amach go soiléir sna teoracha agus sa treoir d'éilítitheoirí.	Critéir atá leagtha amach go soiléir san fhoirm iarratais agus sa cháipéis ceisteanna coitianta.
Sonraíocht na cáipéisíochta , ina soláthraítear fianaise i leith teidlíochta le seoladh ar aghaidh leis an iarratas nó le coimeád mar fhianaise chun seiceáil a dhéanamh ag dáta níos déanaí.	Cé go sonraítear sna ceisteanna coitianta gur cheart do ghnólachtaí cáipéisíocht tacaíochta a choimeád, ní shonraítear iontu saghas na cáipéisíochta.
Cigireacht ar cháipéisíocht a thacaíonn le incháilitheacht.	Ní raibh ar éilítitheoirí cáipéisíocht a sheoladh ar aghaidh leis an iarratas.
Seiceálacha iariocaíochta lena dheimhniú gur shásaigh éilítitheoirí coinníollacha na scéime agus go bhfuair siad méid deontais a bhí siad i dteideal a fháil.	Foráladh le comhaontuithe seirbhíse d'iniúchadh neamhspleách a dhéanamh ar an scéim agus do mheasúnú neamhspleách a dhéanamh ar chaiteachas. Spotseiceálacha ar fhaighteoirí deontais lena chinntiú gur comhlíonadh an scéim.
Socrú le comhlacht ábhartha Stáit chun teacht ar eolas chun cruinneas éileamh a dheimhniú.	Ní dhearnadh breithniú air seo nuair a bhí na scéimeanna atosaithe á gcur ar bun.

¹ Theastaigh fianaise i leith imréiteach cánach nuair a bhí deontais cothrom le €10,000 san iomlán nó níos mó.

² D'fhéadfaí achomhairc a bhain le cinneadh chun iarratas a dhiúlú a dhéanamh i scríbhinn leis an údarás áitiúil ábhartha laistigh de sheacht lá i ndiaidh fógra a fháil faoin gcinneadh.

Cruthúnas incháilitheachta

- 6.23** Riar Oifig na gCoimisinéirí loncaim an scéim fóirdheontais shealadaigh pá (SFSP) agus tugadh isteach í chun tacú le leanúnachas caidreamh fostaíochta i rith na tréimhse tosaigh den chur isteach a bhain le Covid-19. I gcomparáid leis na scéimeanna atosaithe, bhain a mhacasamhail de phríomhchritéir incháilitheachta leis an scéim seo — laghdú ionchasach 25% ar a laghad ar láimhdeachas agus é ar intinn ag an ngnólacht fostaithe a choimeád ar an bpárolla. Deimhníodh incháilitheacht i leith na scéime sin ar bhunús féinmheasúnaithe agus dearbhaithe ón bhfostóir. Chuir na Coimisinéirí loncaim samplaí léiritheacha ar fáil ina dtreoirínte den saghas cruthúnais a d'fhéadfaí a lorg amach anseo agus a léireodh incháilitheacht don scéim go réasúnta.
- 6.24** Chuir sé sin ar chumas na gCoimisinéirí loncaim roinnt athbhreithnithe incháilitheachta a dhéanamh ar fhóistóirí. Faoi dheireadh Feabhra 2021, bhí seiceálacha incháilitheachta déanta ag na Coimisinéirí loncaim le haghaidh 95% de na fostóirí a chláraigh don scéim agus a fuair íocaíochtaí faoin scéim.¹
- 6.25** I gcás na scéimeanna deontais atosaithe, níor shonraigh an Roinn an cruthúnas a d'fhéadfadh a bheith ag teastáil le hincháilitheacht do na scéimeanna atosaithe a dheimhniú. Ar an ábhar sin, d'fhéadfadh gur deacair na héilimh a íocadh a dheimhniú. Luaigh an Roinn gurb amhlaidh, mar chuid den iniúchadh agus den mheastóireacht ar an scéim, gur féidir saincheisteanna cosúil le láimhdeachas, fostaíocht agus stádas SFSP a dheimhniú trí chuntais agus taifid fostaíochta an ghnólaigh agus trí dhul i gcomhairle leis na Coimisinéirí loncaim.

Foinsí cruthúnais tríú páirtí

- 6.26** Is féidir eolas atá á choimeád ag comhlachtaí Stáit eile a úsáid freisin chun éilimh a dheimhniú. Mar shampla, chabhródh eolas a bhí á choimeád ag na Coimisinéirí loncaim leis an Roinn láimhdeachas an ghnólaigh agus a rannpháirtíocht sa scéim fóirdheontais shealadaigh pá a dheimhniú.
- 6.27** Ní dhearnadh breithniú air sin nuair a bhí na scéimeanna atosaithe á gcur ar bun. Luaigh an Roinn gur cuireadh an bhéim ar an bpróiseas iarratais, fóraithe agus íocaíochta deontais a shimpliú nuair a bhí na scéimeanna á ndearadh agus á soláthar. Cumasaíodh le córas rátaí an údarais áitiúil dlísteacht gnólaigh a sheiceáil agus bhí sé ina shásra éifeachtúil do na híocaíochtaí deontais a dhéanamh freisin.

Seiceálacha iaríocaíochta

- 6.28** Foráladh leis na comhaontuithe seirbhíse leis na húdarais áitiúla go socródh an Roinn iniúchadh neamhspleách ar chaiteachas agus meastóireacht neamhspleách ar chaiteachas ar an scéim deontais atosaithe bhreise. Tugadh le fios sna comhaontuithe freisin go ndéanadh an Roinn socrú do spotseiceálacha ar fhaighteoirí deontais lena chinntiú gur comhlíonadh an scéim.
- 6.29** Chuir feidhm Iniúcháireachta Inmheánaí na Roinne tús leis an iniúchadh ar an scéim. Tabharfaidh sainchomhairleoir seachtrach faoi, agus é faoi mhaoirseacht ag bord tionscadail ardleibhéil laistigh den Roinn. Rinne Bord Bainistíochta na Roinne breithniú agus comhaontú ar na téarmaí tagartha don iniúchadh i mBealtaine 2021. Eisíodh an iarraidh ar thairiscintí don sainchomhairleoir seachtrach an 29 Iúil 2021 agus luaigh an Roinn go bhfuil súil aici go gcríochnófaí an t-iniúchadh faoi dheireadh 2021.

¹ Déantar scrúdú níos mionsonraithe ar SFSP i gcaibidil 12, an toradh a bhí ar na hathbhreithnithe seo ar incháilitheacht san áireamh.

6.30 Áirítear le scóip na scéime, mar a fógraíodh, a dheimhniú cibé acu

- A rinneadh nó nach ndearnadh na cistí a bhainistiú, a réiteach agus a chur i gcuntas i gceart ag gach céim ó d'foc an Stát amach iad chuig na faighteoirí deiridh.
- A cloíodh nó nár cloíodh leis na ceanglais rialachais agus tuairiscithe faoi na comhaontuithe seirbhíse a shínigh na páirtithe.
- A cloíodh nó nár cloíodh leis na critéir incháilitheachta agus a riaradh nó nár riaradh an próiseas diúltaithe agus achomhairc i gceart. Is éard a bhainfidh leis sin ná spotseiceáil ionadaíoch a dhéanamh agus ábhar tacaíochta a fháil ó na faighteoirí deiridh.

6.31 Tá measúnú rioscabhunaithe ar shampla ionadaíoch de dheontais i measc láithreacha tíreolaíoch, earnálacha, comhlachtaí íocaíochta amach agus faighteoirí deontais le húsáid chun bonn eolais a chur faoin iniúchadh ar an scéim. Áireofar leis freisin cistiú a soláthraíodh don scéim a réiteach.***An tSeirbhís Iniúcháireachta Rialtais Áitiúil*****6.32** Tá an tSeirbhís Iniúcháireachta Rialtais Áitiúil freagrach as tabhairt faoi iniúchtaí ar na ráitis airgeadais ó údaráis áitiúla. Luaigh an Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht go scrúdódh an tSeirbhís Iniúcháireachta Rialtais Áitiúil na scéimeanna deontais atosaithe mar chuid dá hiniúchadh bliantúil ar na ráitis airgeadais ó údaráis áitiúla.**6.33** Ba cheart aon torthaí ón obair seo a measann iniúcháir an údaráis áitiúil ar cheart tuairisciú orthu a chur san áireamh sa tuarascáil iniúchta nó sa litir bhainistíochta reachtúil don údarás áitiúil. Ar leithligh, tá tuarascáil á hullmhú ag an tSeirbhís Iniúcháireachta Rialtais Áitiúil ina soláthrófar léargas ginearálta fíorasach ar an scéim deontais atosaithe agus an scéim deontais atosaithe bhreise ach ní chuimseofar aon torthaí iniúchta inti.***Measúnú ar an scéim*****6.34** Ceanglaítear sa chód caiteachais phoiblí go ndéanfaí measúnú ar chlár chaiteachais lena dheimhniú cibé acu

- a baineadh nó nár baineadh na tairbhí agus na torthaí a raibh súil leo amach
- a bhí nó nach raibh na torthaí beartaithe ina bhfreagairtí cuí do riachtanais phoiblí
- a bhí nó nach raibh na nósanna imeachta breithmheasa agus bainistíochta sásúil.¹

6.35 Thug an Roinn le fios go dtabharfaí faoi mheastóireacht tráth a chríochnófar an t-iniúchadh ar an scéim. Cabhróidh sé sin le heolas a sholáthar do na téarmaí tagartha don mheastóireacht. Cé nár leagadh méadrachtaí sonracha feidhmíochta síos don scéim, beidh an mheastóireacht bunaithe ar an rannchuidiú a rinne deontais maidir le cosc a chur ar dhúnadh buan gnólachtaí agus maidir le fostaíocht a chaomhnú.

¹ An Cód Caiteachais Phoiblí, Treoir maidir le Caiteachas Reatha a Mheasúnú, a Phleanáil agus a Bhainistiú, An Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe.

Conclúidí agus moltaí

- 6.36** Fuair gnólachtaí beaga agus meánmhéide deontais atosaithe arbh fhiú thart ar €633 mhilliún iad idir 2020 agus 2021 i dtreo chostais na hathoscailte. Ríomhadh méid an deontais a íocadh trí thagairt a dhéanamh do mheasúnú ar rátaí an ghnólachta don bhliain 2019.
- 6.37** Deimhníodh incháilitheacht ar bhunús dearbhaithe ón ngnólacht gur shásaigh sé critéir na scéime — caillteanas láimhdeachais 25% nó níos mó; é a bheith ar intinn aige baill foirne a choimeád ar SFSP; agus gealltanas an gnólachta a oscailt nó a athoscailt. Ní dhearna an t-údarás áitiúil ná an Roinn fíorú air sin sula ndearnadh an deontas a íoc. Sheiceáil údaráis áitiúla, áfach, go raibh gnólachtaí cláraithe do rátaí tráchtála agus d'fhóraigh siad a stádas imréitigh cánach, rud a thugann méid dearbhaithe éigin nár íocadh an deontas ach le gnólachtaí dlísteanacha.
- 6.38** Mar gheall ar choinníollacha na scéime, ba dhóchúil go gcáileodh líon mór gnólachtaí don chúnamh airgeadais a bhí ar fáil. Mar gheall nár críochnaíodh athbhreithnithe ar incháilitheacht go fóill, níl dearbhú ar bith ann gur shásaigh na híocaíthe go léir na critéir fhorordaithe nó gur íocadh leo an leibhéal íocaíochtaí a raibh siad ina dteideal.
- 6.39** Tá iniúchadh neamhspleách ar an scéim á sholáthar ag an Roinn faoi láthair. Áireofar leis sin scrúdú a dhéanamh ar cibé acu a cloíodh nó nár cloíodh leis na critéir incháilitheachta trí chruthúnas incháilitheachta a lorg ó shampla d'fhaighteoirí deontais. D'fhéadfadh sé sin a bheith deacair, áfach, nuair a chuirtear san áireamh nár shonraigh an Roinn saghas an chruthúnais is féidir a lorg ón éilitheoir.

Moladh 6.1

Agus an t-iniúchadh ar an scéim á choimisiúnú, ba cheart don Roinn féachaint lena dheimhniú an bhfuil fianaise ann i leith leibhéal ábhartha rochtana neamh-incháilithe ar an scéim nó ar íocadh ní ba mhó le gnólachtaí ná mar a bhí siad i dteideal a fháil. Ba cheart é sin a bheith bunaithe ar thástáil a dhéanamh ar shampla dóthanach ionadaíoch cásanna.

Freagairt an Oifigigh Chuntasaíochta

Comhaontaítear.

Cuirfear é sin i bhfeidhm i ráithe 4 de 2021.

- 6.40** Tabharfaidh an Roinn faoi mheastóireacht ar an scéim tráth a chríochnófar an t-iniúchadh ar an scéim. Áireofar léi scrúdú a dhéanamh ar a mhéid a chuir an cúnamh airgeadais a bhí ar fáil cosc ar dhúnadh buan gnólachtaí agus a mhéid a chaomhnaigh sé fostaíocht.

Moladh 6.2

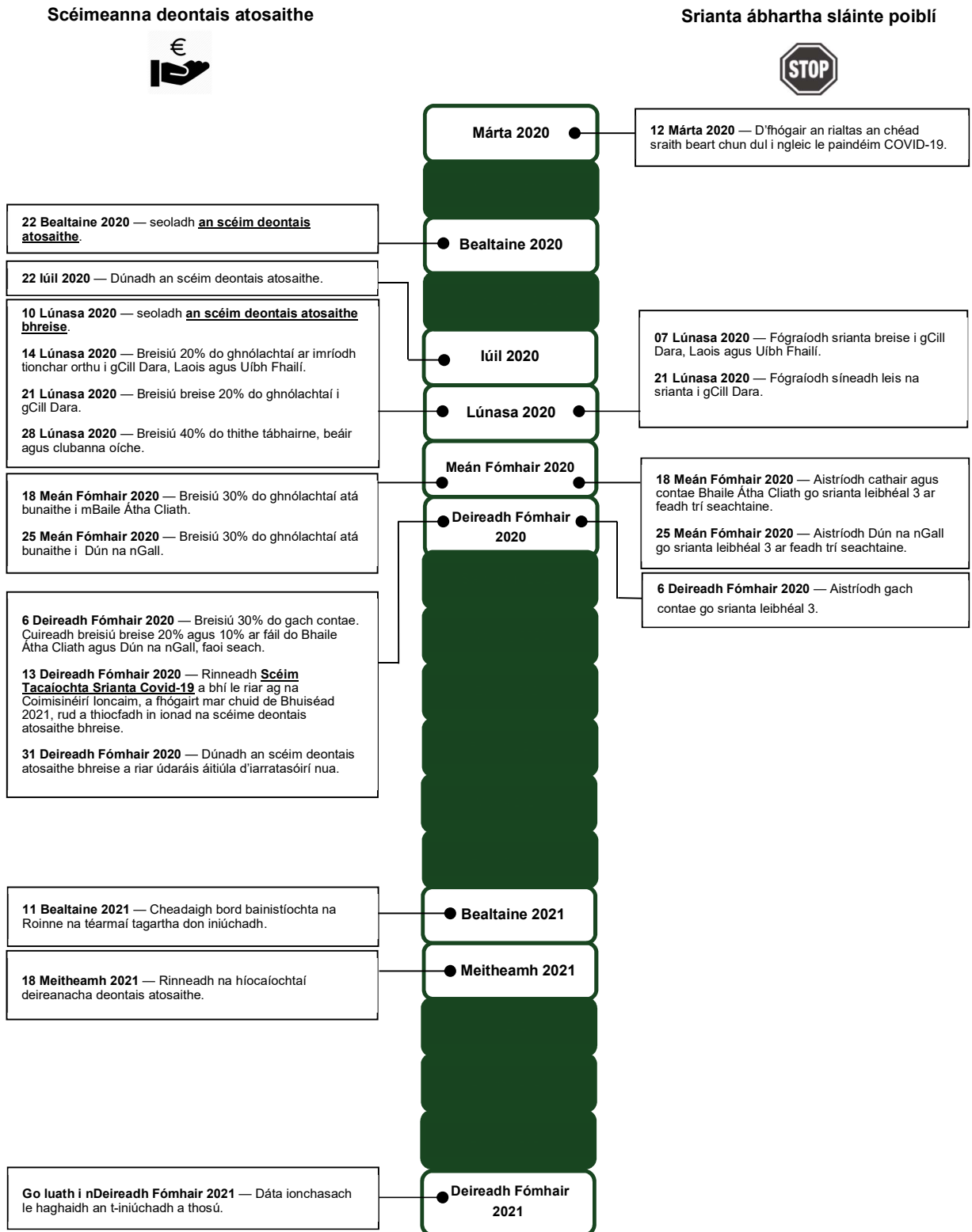
Ba cheart go ndíreofaí sa mheastóireacht ar an scéim freisin ar cheachtanna a shainaithint i dtaobh conas a d'fhéadfadh scéimeanna cúnaimh gnó dá macasamhail a dhearadh agus a riar ar bhealach níos fearr i gcás éigeandála amach anseo.

Freagairt an Oifigigh Chuntasaíochta

Comhaontaítear.

Cuirfear é sin i bhfeidhm sa chéad leath de 2022.

Iarscríbhinn 6A Amlíne na scéimeanna deontais atosaithe agus na srianta sláinte poiblí

Iarscríbhinn 6B Freagrachtaí as na scéimeanna deontais atosaithe

Comhlacht stáit	Freagrachtaí
An Roinn Fiontar, Trádála agus Fostaíochta	▪ Maoirseacht ar na scéimeanna i gcomhréir leis an gcinneadh ón Rialtas. ▪ Cistiú do na scéimeanna a leithdháileadh ar na húdaráis áitiúla trí Fhiontraíocht Éireann. ▪ Athbhreithniú leanúnach ar na scéimeanna. ▪ Iniúchadh agus measúnú ar chaiteachas faoin scéim atosaithe bhreise agus spotseiceálacha ar fhaighteoirí deontais a shocrú lena chinntiú gur comhlíonadh an scéim.
Fiontraíocht Éireann	▪ Cistiú scéime a cheadú agus a ioc leis na húdaráis áitiúla. ▪ An cistiú a chur i gcuntas i gcomhréir leis na teoracha íocaíochta a sholáthair an Roinn Fiontar, Trádála agus Fostaíochta.
31 údarás áitiúla^a	▪ Próiseáil iarratas agus íocaíochtaí a bhainistiú laistigh den limistéar údaráis áitiúil i gcomhréir leis na critéir do na scéimeanna. ▪ Tuarascálacha a sholáthar tríd an nGníomhaireacht Bainistíochta Rialtais Áitiúil chun gur féidir leis an Roinn Fiontar, Trádála agus Fostaíochta maoirseacht agus athbhreithniú a dhéanamh ar an scéim.
An Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreachta^b	▪ Maoirseacht ar ghníomhaíocht agus cistiú na n-údarás áitiúil.

Foinse: Comhaontuithe seirbhíse do na scéimeanna deontais atosaithe

Nótaí:

- a Níl na húdaráis áitiúla faoi réir iniúchta ag an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.
- b Ní raibh an Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreachta ina páirtí sa scéim deontais atosaithe bhreise.

Iarscríbhinn 6C Creat maoirseachta éifeachtach ar chistiú deontais

Gné	Ceanglas
Cuspóir	Cuspóirí soiléire agus feidhm shoiléir dheontais.
Téarmaí agus coinníollacha	Cuirtear cuspóir an chistiúcháin in iúl go soiléir don deontáí.
Comhaontú seirbhíse (CS)	Comhaontú ar na hacmhainní atá á gcur ar fáil ag an Roinn agus an t- aschur atá le baint amach ag an gComhlacht.
Monatóireacht agus tuairisciú	Socruithe go ndéanfar tuairisciú cuí airgeadais agus feidhmíochta, agus rochtain ar na taifid ábhartha atá á gcoimeád ag an deontáí.
Cigireacht	Cuirtear an deontáí ar an eolas faoi chearta cigireachta an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.
Íocaíocht ar bhonn caiteachais dheimhnithe	Dearbhú ón deontáí maidir le sonraisc a thacaíonn leis an éileamh.
Réamhíocaíocht	Réasúnaíocht dhoiciméadaithe le réamhchistiú agus le socruithe monatóireachta agus rialaithe a bhaineann leis an réamhíocaíocht.
Íocaíocht uathoibríoch ar bith	Níor cheart íocaíochtaí a dhéanamh ach nuair is gá.
Dlíteanais aibithe	Ba cheart dlíteanais aibithe (íocaíochtaí atá le déanamh) a ghlanadh roimh dheireadh na bliana.
Iarmhéideanna ag deireadh na bliana a choimeád	Ba cheart aon iarmhéideanna atá á gcoimeád ag deontáí, faoi réir cead deontóra, a choimeád chomh híseal agus is féidir.
Ilchistiú	Dearbhú ón deontáí nach bhfuil aon dúbláil á déanamh ar an gcistiú don aon ghníomhaíocht/tionscadal amháin.
Deontais a íoc ar aghaidh	Ba cheart sonraí faoi aon deontais a íocadh ar aghaidh a sholáthar don deontóir.
Infheistíocht an stáit a chosaint	Teastaíonn cead ón deontóir chun sócmhainní a chistítear go poiblí a dhiúscairt.

Foinse: Ciorclán 13/14 — Bainistíocht Deontas ó Chistí an Stáitchiste agus Cuntasacht as na Deontais sin, an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe